

สรุปคำวินิจฉัยศาลรัฐธรรมนูญที่ ๑๓ /๒๕๕๘

วันที่ ๖ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๕๘

เรื่อง พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๘๘ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๕ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง หรือไม่

๑. ความเป็นมาและข้อเท็จจริงโดยสรุป

ศาลทหารกรุงเทพส่งคำร้องของผู้ร้อง ซึ่งเป็นจำเลย ในคดีดำที่ ๓๒/๒๕๕๗ เพื่อขอให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ ว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๘๘ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๕ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง หรือไม่ โดยคำร้องโต้แย้งสรุปได้ว่า คำสั่งให้ประทับฟ้องของศาลทหารกรุงเทพขัดต่อเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ต้องการให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญเป็นผู้ตรวจสอบเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกกล่าวหาว่า กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ไม่ว่าจะบุคคลนั้นจะอยู่ในอำนาจศาลยุติธรรมหรือศาลทหาร ทั้งนี้เพื่อมิให้มีการช่วยเหลือหรือกลั่นแกล้งฟ้องร้องกัน และในการไต่สวนมูลฟ้องของศาลทหารต้องนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) มาบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร ฯ มาตรา ๔๕ ซึ่งมีผลให้จำเลยไม่มีสิทธินำพยานมาสืบในชั้นการไต่สวนมูลฟ้อง และศาลทหารมีอำนาจไต่สวนมูลฟ้องลับหลังจำเลยได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๕ วรรคสอง และวรรคสาม ทำให้จำเลยไม่ได้รับความคุ้มครองในทางกฎหมายเท่าเทียมกับบุคคลอื่นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง ดังนั้น บทบัญญัติดังกล่าวจึงเป็นบทบัญญัติที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง เมื่อยังไม่มีคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบทบัญญัตินี้ดังกล่าว จึงขอให้ศาลทหารกรุงเทพรอการพิจารณาไว้ชั่วคราวและส่งคำโต้แย้งของจำเลยให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัยตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔

ศาลทหารกรุงเทพพิเคราะห์แล้วเห็นว่า ตามคำร้องของจำเลยต้องตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ และยังไม่มีการวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ จึงส่งเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

๒. ประเด็นวินิจฉัยเบื้องต้น

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า ศาลทหารกรุงเทพได้ส่งคำโต้แย้งของผู้ร้องซึ่งเป็นจำเลยตามทางการให้ศาลรัฐธรรมนูญเพื่อพิจารณาวินิจฉัย กรณีจึงเป็นไปตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๖๔ วรรคหนึ่ง ศาลรัฐธรรมนูญจึงมีอำนาจรับคำร้องนี้ไว้พิจารณาวินิจฉัยได้

๓. ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาวินิจฉัย

ประเด็นที่ศาลรัฐธรรมนูญต้องพิจารณาวินิจฉัยตามคำร้องมีว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๘๘ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๕ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง หรือไม่

ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติรับรองหลักความเสมอภาคของบุคคลที่คุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของชนชาวไทยตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยให้ทุกคนมีความเสมอภาคในกฎหมายและห้ามมิให้มีการเลือกปฏิบัติอันทำให้เกิดความไม่เสมอภาคแก่บุคคลที่เรียกว่า การเลือกปฏิบัติโดยไม่เป็นธรรม แต่มิได้เป็นการห้ามโดยเด็ดขาด หากเป็นมาตรการเพื่อขจัดอุปสรรคหรือส่งเสริมให้เกิดความเสมอภาค โดยทำให้บุคคลสามารถใช้สิทธิและเสรีภาพได้เช่นเดียวกับบุคคลอื่นย่อมกระทำได้ โดยไม่ถือว่าเป็นการเลือกปฏิบัติที่ไม่เป็นธรรมตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคสี่ ส่วนรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง เป็นบทบัญญัติว่าด้วยอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (คณะกรรมการ ป.ป.ช.) ซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ทำหน้าที่ในการตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ สำหรับพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๘๘ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๕ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) เป็นบทบัญญัติว่าด้วยวิธีพิจารณาความคดีอาญาที่อยู่ในอำนาจของศาลทหาร ในส่วนที่เกี่ยวกับกระบวนการพิจารณาของการไต่สวนมูลฟ้องในกรณีที่ถูกผู้เสียหายซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารประสงค์จะเป็นโจทก์ฟ้องให้ดำเนินคดีกับจำเลยด้วยตัวเอง โดยกำหนดขั้นตอนการพิจารณาคดีของศาลทหารไว้ในพระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร ฯ มาตรา ๔๕ วรรคหนึ่งว่า ให้อัยการทหารหรือผู้เสียหาย ซึ่งเป็นบุคคลที่อยู่ในอำนาจศาลทหารแล้วแต่กรณีมีอำนาจเป็นโจทก์ฟ้องคดีอาญาต่อศาลทหารในเวลาปกติได้ แต่ถ้าผู้เสียหายมิได้อยู่ในอำนาจศาลทหารต้องให้อัยการทหารเป็นผู้ฟ้อง โดยในส่วนของวิธีพิจารณาความคดีอาญาของศาลทหารนั้น พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร ฯ มาตรา ๔๕ บัญญัติว่า ให้นำกฎหมายกฏและข้อบังคับซึ่งออกตามกฎหมายฝ่ายทหารมาใช้บังคับ ถ้าไม่ได้บัญญัติไว้ก็นำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับโดยอนุโลม ซึ่งกรณีตามคำร้องนี้ศาลทหารกรุงเทพนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง (๑) มาใช้บังคับ

ประเด็นที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า บทบัญญัติดังกล่าวที่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) นั้น ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า รัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) บัญญัติให้การดำเนินคดีกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่กระทำความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะไต่สวนและวินิจฉัย เพื่อดำเนินการต่อไปตามหลักเกณฑ์และวิธีการในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต และพระราชบัญญัติประกอบ

รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ๓ หมวด ๘ ว่าด้วยการตรวจสอบเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีใช้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๓๐๘ ของรัฐธรรมนูญ บัญญัติให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจดำเนินการไต่สวนข้อเท็จจริงในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งมีใช้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามมาตรา ๖๖ จึงเป็นกฎหมายเฉพาะที่ใช้บังคับในกรณีที่มีการกล่าวหาเจ้าหน้าที่ของรัฐต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. และกรณีที่มีการร้องทุกข์หรือมีผู้กล่าวโทษต่อพนักงานสอบสวนให้ดำเนินคดีต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยให้ผ่านการไต่สวนข้อเท็จจริงและการวินิจฉัยจากคณะกรรมการ ป.ป.ช. เสียก่อน แต่บทบัญญัติดังกล่าวไม่รวมถึงกรณีที่ผู้เสียหายประสงค์จะดำเนินคดีทางศาล โดยใช้สิทธิในฐานะเป็นผู้เสียหายฟ้องคดีด้วยตนเอง ดังนั้น ผู้เสียหายไม่ว่าจะเป็นเอกชนหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐเมื่อปรากฏว่าสิทธิและเสรีภาพของบุคคลดังกล่าวถูกละเมิด ผู้เสียหายสามารถดำเนินคดีโดยฟ้องต่อศาลที่มีอำนาจเพื่อให้พิจารณาพิพากษาคดีได้ และเมื่อข้อเท็จจริงตามคำร้องปรากฏว่า ผู้เสียหายและผู้ร้องต่างเป็นนายทหารชั้นสัญญาบัตร ศาลที่มีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีได้แก่ศาลทหารกรุงเทพ อำนาจหน้าที่และวิธีพิจารณาคดีของศาลทหารเป็นคนละส่วนกันและไม่มีความเกี่ยวข้องกันกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่อย่างใด ดังนั้น บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓)

ส่วนประเด็นที่ผู้ร้องโต้แย้งว่า บทบัญญัติดังกล่าวขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่งนั้น ศาลรัฐธรรมนูญพิจารณาแล้ว เห็นว่า การไต่สวนมูลฟ้องมีหลักประกันการให้ความเป็นธรรมแก่จำเลยซึ่งเป็นผู้ร้องอยู่แล้ว เนื่องจากเป็นกระบวนการพิจารณาของศาลซึ่งเป็นองค์กรตามรัฐธรรมนูญที่ใช้อำนาจตุลาการที่มีความเป็นกลางและมีความเป็นอิสระ โดยศาลจะพิจารณาตรวจสอบพยานหลักฐานของโจทก์ในเบื้องต้นว่า คดีมีมูลเพียงพอที่จะดำเนินกระบวนการพิจารณาต่อไปหรือไม่ จึงเป็นการกลั่นกรองก่อนนำสู่การพิจารณาคดีอันเป็นการคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลแล้ว ผู้ร้องในฐานะจำเลยจึงได้รับประโยชน์จากบทบัญญัติดังกล่าวในการคุ้มครองสิทธิยิ่งกว่าที่จะเป็นการลิดรอนสิทธิหรือทำให้ไม่ได้รับความเท่าเทียมกันตามกฎหมายดังที่ผู้ร้องกล่าวอ้าง เมื่ออำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามรัฐธรรมนูญไม่ได้บัญญัติให้รวมถึงกรณีที่ผู้เสียหายประสงค์ที่จะดำเนินคดีทางศาลกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยลำพัง บทบัญญัติแห่งกฎหมายว่าด้วยการไต่สวนมูลฟ้องของศาลทหาร จึงไม่ใช่กรณีที่ก่อให้เกิดความไม่เสมอภาค หรือไม่ให้ความคุ้มครองแก่บุคคลตามกฎหมายอย่างเท่าเทียมกันระหว่างเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกดำเนินคดีโดยศาลกับเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกไต่สวนข้อเท็จจริงโดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. แต่อย่างใด นอกจากนี้บทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ผู้ร้องโต้แย้งมีผลใช้บังคับเฉพาะบุคคลที่อยู่ในอำนาจของศาลทหาร ซึ่งบุคคลที่อยู่ในอำนาจของศาลทหารที่อยู่ในกลุ่มเดียวกันและมีสถานะอย่างเดียวกัน ย่อมจะได้รับการปฏิบัติที่เหมือนกันและอย่างเท่าเทียมกันในการใช้บังคับกฎหมาย ดังนั้น บทบัญญัติดังกล่าวจึงไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

๔. ผลคำวินิจฉัยของศาลรัฐธรรมนูญ

ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่า พระราชบัญญัติธรรมนูญศาลทหาร พ.ศ. ๒๔๕๘ มาตรา ๔๕
วรรคหนึ่ง และมาตรา ๔๕ ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๑๖๒ วรรคหนึ่ง
(๑) ไม่ขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญ มาตรา ๓๐๑ วรรคหนึ่ง (๓) และมาตรา ๓๐ วรรคหนึ่ง

หมายเหตุ ประกาศราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม ๑๒๓ ตอนที่ ๑๐๔ ก วันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๔๕